

Страшнитѣ теглила, както и потурчванията тукъ-тамѣ на Помациѣтѣ, настанѣхъ по-сетнѣ и то главно не пакъ отъ чисти Турци. Западнитѣ страни на Българско помнятъ и знаятъ люти Арнаути и Даалии, тѣдѣва се помнятъ диви Кърджалии и Дели-башии, а изобщо се знае за ужаситѣ отъ страшни Еничери, които също тѣй бѣхъ сганѣ отъ всякакви потурчени отстѣпници, — както сѣ на всички ни извѣстни и съвременитѣ наши Черкези... И тѣзъ порази за Българско зехъ да наставатъ особено отъ тогава, отъ когато турската сила се преклони къмъ отстѣпване и падание предъ стройнитѣ легиони на Австрия и Русия, т. е. отъ когато се прекъснѣ плячката и славата на сѣверъ, и отвѣтрѣ зе да се развива безсилната злоба

Междутѣмъ Турцитѣ зехъ да се установяватъ и застояватъ; — помежду имъ се появихъ чифликчи и занаятчи; първитѣ си агувахъ, като принуждавахъ селянитѣ да имъ работватъ земитѣ даромъ, а вторитѣ се сближавахъ съ Българитѣ по градищата и тамъ наченѣхъ да си *поуйдисватъ* единъ на други.

Но страшнитѣ войни на Наполеона Великій, като разбъркахъ цѣлъ почти свѣтъ, можихъ да подѣйствуватъ и въ Цариградъ и да увѣрятъ нѣкои Турци, че държавата имъ така ако остане, тѣй ще си и загице; и Селимъ III направи едно отдѣленіе редовна войска, а Махмудъ искорени башибузушката еничерска войска, и въведе държавата си въ пжтьтъ на преобразованіята тѣй въ военно, както и въ гражданско отношеніе споредъ европейски начинъ. Тая система влѣзе въ пжть особено слѣдъ Кримската война, и тѣй Турция се отвори широмъ за европейската политическа и търговска спекуляція. На това слѣдствіята бѣхъ поразителни: мѣстнитѣ занаяти и други частни законни извори за препитаніе у Турцитѣ зехъ да пресѣхвватъ предъ нашествіето на европейскитѣ произведения, страшнитѣ и честитѣ пожари въ Цариградъ доведохъ до кора хлѣбъ стотини хиледи турци, отвори се у чиновническата класса по вредъ отъ най-високитѣ до най-нискитѣ мѣста ужасната зараза на крайната безчестность, на най-явни, най-грамадни и найопѣки кражби, грабежи и други беззакония, —